

SEKTOROWE ZRÓŻNICOWANIE PŁYNNOŚCI FINANSOWEJ PRZEDSIĘBIORSTW W POLSCE

Anna Bieniasz, Zbigniew Gołaś

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Abstrakt. W artykule zaprezentowano analizę zróżnicowania płynności finansowej przedsiębiorstw w Polsce. Przeprowadzono ją w układzie sektorów gospodarki narodowej oraz według sekcji przetwórstwa przemysłowego. Ponadto przedstawiono kształtowanie się płynności finansowej przedsiębiorstw w zależności od formy własności, formy prawnej i liczby zatrudnionych.

Słowa kluczowe: płynność finansowa, przedsiębiorstwa, aktywa bieżące, zobowiązania bieżące

WSTĘP

Wartość przedsiębiorstwa kształtują różnorodne czynniki, wśród których istotne znaczenie ma płynność finansowa. Jest ona przede wszystkim traktowana jako zjawisko o charakterze mikroekonomicznym, bowiem może być dokładnie ustalana i mierzona w odniesieniu do konkretnej jednostki. Istnieje jednak możliwość określenia płynności w skali ponadjednostkowej (mezo- lub makroekonomicznej), jednak nie będzie ona precyzyjna. Można szacunkowo określić płynność finansową poszczególnych gałęzi, branż działalności na podstawie obserwacji podmiotów do nich zaliczanych, lecz trudno odnieść te obliczenia do całej zbiorowości [Wojciechowska 2001].

Każde przedsiębiorstwo powinno posiadać płynność finansową, nie należy jej jednak rozpatrywać w kategoriach głównego celu jego działalności. Mimo to jest ona jednym z głównych obszarów zainteresowania zarządzających finansami w przedsiębiorstwie i wynika ze skutków, jakie niesie nadmierna płynność, a przede wszystkim jej brak. Utrzymywanie płynności na wysokim poziomie ogranicza możliwości rozwojowe

przedsiębiorstwa poprzez zmniejszenie zdolności do generowania zysku, natomiast znaczne zmniejszenie płynności może przyczynić się do utraty wypłacalności długoterminowej i w konsekwencji być przyczyną bankructwa. Szacunki wskazują na to, że około 60-80% bankructw Europie Zachodniej wynika nie z braku rentowności, ale właśnie z utraty płynności finansowej. Nieliczne badania świadczą o tym, że także w Polsce jest to jedna z głównych przyczyn upadłości przedsiębiorstw [Wędzki 2003]. Utrzymanie płynności jest więc bardzo istotne zarówno w krótkim okresie – warunkuje możliwość wywiązywania się z bieżących zobowiązań, jak i w długim czasie – determinuje bowiem rozwój i zdolność przedsiębiorstwa do przetrwania w kryzysie.

Celem prezentowanego opracowania jest analiza zróżnicowania płynności finansowej przedsiębiorstw w Polsce. Przeprowadzono ją w układzie sektorów gospodarki narodowej oraz według sekcji przetwórstwa przemysłowego.

MATERIAŁ ŹRÓDŁOWY I METODY BADAWCZE

W pracy wykorzystano w głównej mierze dane statystyczne GUS, dotyczące finansów przedsiębiorstw, publikowane w Rocznikach statystycznych [2000-2006] oraz w Bilansowych wynikach... [2004-2005]. Ponadto, w celach porównawczych, wykorzystano dane statystyczne dotyczące przedsiębiorstw UE strefy euro, publikowane przez Europejski Bank Centralny (EBC), prezentujące wiele wskaźników finansowych na podstawie unijnej bazy danych BACH (Bank for the Accounts of Companies Harmonised). Baza ta zawiera zharmonizowane roczne dane rachunkowości finansowej 11 krajów UE oraz USA i Japonii, a harmonizacja ta polega na, wspólnym dla wszystkich badanych krajów, układzie bilansu, rachunku zysku i strat oraz bilansu inwestycji i amortyzacji.

Zróżnicowanie relacji kapitałowo-majątkowych w gospodarce ogółem

Przywiązywanie dużego znaczenia do zachowania płynności finansowej, poza powodami wymienionymi wcześniej, wynika także z konieczności kształtowania relacji kapitałowo-majątkowych, które w praktyce mogą być różne w zależności od udziału aktywów obrotowych i zobowiązań bieżących w sumie bilansowej. Ich udział i wzajemne relacje w polskich przedsiębiorstwach¹ w okresie 1999-2005 przedstawiono w tabeli 1.

Z danych tych wynika, że udział aktywów obrotowych w sumie bilansowej kształtował się w badanych latach w przedziale 37-42%, kreśląc jednocześnie niezbyt silną, ale zauważalną tendencję wzrostową. Tendencja ta może wskazywać z jednej strony na pogarszające się wyniki zarządzania tymi aktywami, z drugiej zaś – na optymistyczne przewidywania przedsiębiorców, co do poprawy koniunktury wraz z wejściem do UE. Z kolei zdecydowanie pozytywne oceny, z punktu widzenia ryzyka płynności, wypływają z analizy zobowiązań bieżących. Ich udział w sumie bilansowej systematycznie się zmniejszał, co oznacza, że aktywa obrotowe były w coraz mniejszym stopniu finansowane zobowiązaniami, powodując zmniejszenie ryzyka utraty płynności.

---

¹ Analizą objęte są przedsiębiorstwa, które prowadzą księgi rachunkowe i w których liczba pracujących przekracza 9 osób [Roczniki statystyczne 2000-2006].

Tabela 1. Udział aktywów obrotowych i zobowiązań bieżących w sumie bilansowej oraz ich relacje w przedsiębiorstwach w Polsce w latach 1999-2005

Table 1. The participation of current assets and current liabilities in the balance sheet total and their relations in enterprises in Poland in 1999-2005

Wyszczególnienie Specification	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Udział aktywów obrotowych w sumie bilansowej (%) The participation of current assets in the balance sheet total (%)	40,2	40,9	40,4	37,6	38,9	41,2	42,6
Udział zobowiązań krótkoterminowych w sumie bilansowej (%) The participation of short-term liabilities in the balance sheet total (%)	35,4	36,3	36,3	35,7	34,2	32,4	31,3
Relacja aktywów obrotowych do zobowiązań krótkoterminowych Relation of current assets for short-term liabilities	1,13	1,13	1,11	1,05	1,14	1,27	1,36
Relacja aktywów obrotowych pomniejszonych o zapasy do zobowiązań krótkoterminowych Relation of current assets reduced for inventories for short-term liabilities	0,81	0,82	0,82	0,77	0,85	0,94	1,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie Roczników statystycznych [2000-2006].
Source: own study on the basis of Statistical Yearbooks [2000-2006].

Redukcję tego ryzyka w pełni potwierdzają relacje aktywów obrotowych ogółem i bez zapasów do zobowiązań bieżących. Ich interpretacja wskazuje na to, że płynność bieżąca przedsiębiorstw w Polsce zwiększyła się w latach 1999-2005 z 1,13 do 1,36 – tj. o ponad 20%, a płynność szybka z 0,81 do 1,02 – tj. o blisko 26%. Oznacza to, że przeciętnie pod koniec analizowanego okresu przedsiębiorstwa pokrywały zobowiązania krótkoterminowe majątkiem obrotowym w 136%, a majątkiem obrotowym pomniejszonym o zapasy w 102%, uzyskały zatem poziom płynności powszechnie oceniany pozytywnie.

W poruszonej problematyce, wraz z wstąpieniem do UE, niejako naturalnie, pojawia się kwestia porównań polskich przedsiębiorstw z przedsiębiorstwami UE, a także spoza kontynentu (tab. 2). Analiza danych tabeli 2 prowadzi do wniosku, że w momencie wejścia do UE polskie firmy charakteryzowały się zbliżonym do strefy euro udziałem aktywów i zobowiązań bieżących w sumie bilansowej, co w konsekwencji przekłada się na porównywalny poziom płynności. W tym zakresie wewnątrz strefy euro są zauważalne wyraźne różnice. Najmniejszym udziałem aktywów obrotowych wyróżniają się firmy belgijskie, holenderskie i fińskie (34,8-39,2%) największym zaś francuskie i włoskie (powyżej 60%). Różnice te dotyczą także kapitału krótkoterminowego. Na wyższym od przeciętnego poziomie kształtował się jego udział we Włoszech (49,3%), Por-

tugalii (42,4%) oraz Hiszpanii (40,7%), natomiast relatywnie najmniejszy odsetek stanowił on w firmach fińskich (27%) i holenderskich (29,7%). Jednak przedsiębiorstwa ze strefy euro legitymują się najczęściej porównywalną i utrzymaną na bezpiecznym poziomie płynnością finansową. Wskaźnik bieżący świadczy bowiem o 130- do 160-procentowym pokryciu zobowiązań majątkiem obrotowym, a szybki – o około 100-procentowym. Nie dotyczy to jednak firm belgijskich, w których płynność bieżąca (1,05) ukształtowała się w dolnej strefie zalecanego przedziału normatywnego, a płynność szybka (0,79) – znacznie poniżej tego przedziału.

Analizowane parametry finansowe przedsiębiorstw polskich i strefy euro są zbliżone do parametrów przedsiębiorstw japońskich, ale znacząco wyższe w porównaniu z USA. Dane w tabeli 2 wskazują wprawdzie na podobny poziom płynności (bieżącej i szybkiej), nie mniej można zauważyć, że jest on uzyskiwany przy zdecydowanie niższej niż w UE randze majątku obrotowego (30,6%) i kapitału krótkoterminowego (23,8%). Oznacza to, że w działalności przedsiębiorstw amerykańskich podstawowe znaczenie odgrywa kapitał stały, wyznaczony przez aktywa trwałe i zobowiązania długoterminowe.

Rozpatrywane relacje majątkowo-kapitałowe różnicuje również wielkość przedsiębiorstw. Materiały źródłowe nie dostarczają wprawdzie informacji na temat ich wielkości ogółem w strefie euro, nie mniej wykorzystując średnią ważoną² można je z przybliżeniem oszacować. Z szacunków tych wynika, że o ile w małych i średnich firmach udział aktywów i zobowiązań oraz płynność kształtują się na poziomie: 61%, 40% i 1,6%, o tyle w dużych wynoszą one: 52%, 39% i 1,3%. Oznacza to, że gdy ranga zobowiązań bieżących jest zbliżona, to małe i średnie firmy, w większym stopniu aniżeli duże, opierają swoją działalność na aktywach obrotowych i w konsekwencji mają lepszą płynność finansową. Ponadto można zauważyć, że wysoka ranga aktywów obrotowych w firmach małych i średnich, gdy ranga pasywów bieżących jest zróżnicowana, jest charakterystyczna głównie dla gospodarki Niemiec, Włoch i Francji, w których udział aktywów płynnych w majątku mieścił się w przedziale 64-73%, natomiast zobowiązań bieżących – 39-53%. Różnice te potwierdza wskaźnik płynności, który wprawdzie kształtuje się w nich na poziomie uznawanym za pozytywny, nie mniej rozpiętość jest tutaj duża, a jej wyrazem jest 132-procentowe pokrycie zobowiązań majątkiem we Włoszech i aż 172-procentowe we Francji. Z kolei niższa ranga aktywów obrotowych w dużych firmach, gdy ranga kapitału krótkoterminowego jest podobnie zróżnicowana zarówno w małych, jak i średnich firmach, jest charakterystyczna dla Belgii, Holandii i Finlandii. Tam udział aktywów płynnych w majątku mieścił się w przedziale 29-37%, natomiast zobowiązań bieżących – 27-31%. Taki poziom relacji majątkowo-kapitałowych przekładał się na relatywnie mniejszą płynność bieżącą, szczególnie widoczną w Belgii (0,95). Oznacza to, że przeciętnie duże firmy w tym kraju mają ujemny kapitał obrotowy, co w ostrym świetle stawia problem ryzyka płynności finansowej.

---

² Adekwatną wagą jest w tym przypadku liczba przedsiębiorstw w poszczególnych krajach.

Tabela 2. Udział aktywów obrotowych i zobowiązań bieżących w sumie bilansowej oraz płynność finansowa w przedsiębiorstwach strefy euro, UE, USA i Japonii w 2004 roku
 Table 2. The participation of current assets and current liabilities in the balance sheet total and financial liquidity in enterprises of euro zone, UE, USA, Japan in 2004 year

Kraje Countries	Liczba badanych przedsiębiorstw Number of examination enterprises	Udział w sumie bilansowej The participation in the balance sheet total (%)		Płynność finansowa Financial liquidity	
		aktywów obrotowych of current assets	zobowiązań krótkoterminowych of current liabilities	bieżąca current	szybka quick
1	2	3	4	5	6
Ogółem przedsiębiorstwa – Enterprises total					
Strefa Euro – Euro zone	x	45,3	33,8	1,32	x
Hiszpania – Spain	2 276	49,6	40,7	1,22	0,92
Niemcy – Germany	9 718	52,0	36,9	1,41	1,01
Austria – Austria	2 898	50,2	32,2	1,56	1,10
Belgia – Belgium	22 781	34,8	33,1	1,05	0,79
Finlandia – Finland	16 558	39,2	27,0	1,45	1,23
Francja – France	34 069	61,5	41,7	1,47	1,08
Holandia – Holland	7 404	36,7	29,7	1,24	1,04
Włochy – Italy	16 391	63,4	49,3	1,29	0,94
Portugalia – Portugal	4 815	54,9	42,4	1,29	0,93
USA	x	30,6	23,8	1,29	0,91
Japonia – Japan	416 280	49,1	37,4	1,31	1,06
Małe i średnie przedsiębiorstwa – Small and medium enterprises					
Hiszpania – Spain	1 932	59,2	38,2	1,55	x
Niemcy – Germany	8 180	64,5	39,6	1,63	x
Austria – Austria	2 726	48,9	26,5	1,85	x
Belgia – Belgium	22 266	55,3	40,8	1,36	x
Finlandia – Finland	16 309	44,6	25,7	1,74	x
Francja – France	32 307	73,3	42,7	1,72	x
Holandia – Holland	7 100	55,2	34,2	1,61	x
Włochy – Italy	14 554	70,5	53,3	1,32	x
Portugalia – Portugal	4 654	57,3	44,0	1,30	x

Tabela 2 – cd.

1	2	3	4	5	6
Duże przedsiębiorstwa – Big enterprises					
Hiszpania – Spain	344	48,0	41,2	1,17	x
Niemcy – Germany	1 538	50,8	36,6	1,39	x
Austria – Austria	171	51,0	36,4	1,40	x
Belgia – Belgium	515	29,3	31,0	0,95	x
Finlandia – Finland	249	37,8	27,4	1,38	x
Francja – France	1 762	57,5	41,3	1,39	x
Holandia – Holland	304	35,8	29,5	1,21	x
Włochy – Italy	1 837	59,1	46,8	1,26	x
Portugalia – Portugal	170	52,8	41,0	1,29	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Corporate finance... [2007].
Source: own study on the basis: Corporate finance... [2007].

Sektorowe zróżnicowanie relacji majątkowo-kapitałowych w gospodarce Polski

Stan i tendencje w relacjach majątkowo-kapitałowych w gospodarce ogółem są wypadkową różnokierunkowych zmian zachodzących w poszczególnych jej sektorach. Dane na ten temat, dotyczące Polski, zamieszczono w tabeli 3. Wynika z niej, że aktywa obrotowe stanowią dużą część sumy bilansowej w takich branżach, jak: przetwórstwo przemysłowe, budownictwo i handel (48-68%), natomiast w pozostałych, szczególnie w rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie (28-35%) oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię, gaz i wodę (17-24%), ich udział jest wyraźnie mniejszy.

Tabela 3. Udział aktywów obrotowych i zobowiązań bieżących w sumie bilansowej oraz ich relacje w poszczególnych branżach przedsiębiorstw w Polsce w latach 1999-2005

Table 3. The participation of current assets and current liabilities in the balance sheet total and their relations in branch of enterprises in Poland in 1999-2005

Wyszczególnienie Specification	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1	2	3	4	5	6	7	8
Udział aktywów obrotowych w sumie bilansowej w (%) The participation of current assets in the balance sheet total (%)							
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo Agriculture, hunting and forestry	30,4	34,4	35,5	35,7	28,0	30,2	34,1
Przemysł, w tym: Industry, in it:	40,3	41,5	41,4	40,5	42,5	44,2	44,7
górnictwo i kopalnictwo mining and quarrying	35,5	36,6	36,4	33,1	33,4	39,9	39,4

Tabela 3 – cd.

1	2	3	4	5	6	7	8
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	49,5	50,3	49,4	48,4	50,8	52,2	52,1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę electricity, gas and water supply	17,1	18,4	21,9	21,9	22,2	22,0	24,0
Budownictwo Construction	62,8	62,8	63,9	68,3	66,5	71,5	72,2
Handel i naprawy Trade and repair	66,8	63,2	63,1	59,6	63,5	64,8	64,6
Ogółem – Total	40,2	41,0	40,4	37,6	39,0	41,2	42,6
Udział zobowiązań krótkoterminowych w sumie bilansowej (%) The participation of short-term liabilities in the balance sheet total (%)							
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo Agriculture, hunting and forestry	15,2	17,5	18,3	12,3	11,9	13,4	14,9
Przemysł, w tym: Industry, in it:	39,3	40,0	39,6	41,2	37,2	34,2	31,7
górnictwo i kopalnictwo mining and quarrying	84,5	86,0	74,4	83,1	37,2	35,6	32,8
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	43,4	43,4	44,3	45,3	44,6	39,5	37,1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę electricity, gas and water supply	16,6	19,4	18,8	19,6	17,5	18,6	15,7
Budownictwo Construction	45,4	46,7	48,9	54,7	52,8	53,9	51,1
Handel i naprawy Trade and repair	59,7	59,5	59,3	56,1	55,9	52,9	51,2
Ogółem – Total	35,5	36,3	36,3	35,8	34,2	32,4	31,3
Relacja aktywów obrotowych do zobowiązań krótkoterminowych Relation of current assets for short-term liabilities							
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo Agriculture, hunting and forestry	2,00	1,97	1,94	2,91	2,35	2,25	2,30
Przemysł, w tym: Industry, in it:	1,02	1,04	1,04	0,98	1,14	1,29	1,41
górnictwo i kopalnictwo mining and quarrying	0,42	0,43	0,49	0,40	0,90	1,12	1,20
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	1,14	1,16	1,11	1,07	1,14	1,32	1,41
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę electricity, gas and water supply	1,03	0,95	1,17	1,12	1,27	1,18	1,53

Tabela 3 – cd.

1	2	3	4	5	6	7	8
Budownictwo Construction	1,39	1,35	1,31	1,25	1,26	1,33	1,41
Handel i naprawy Trade and repair	1,12	1,06	1,06	1,06	1,14	1,23	1,26
Ogółem – Total	1,13	1,13	1,11	1,05	1,14	1,27	1,36
Relacja aktywów obrotowych pomniejszonych o zapasy do zobowiązań krótkoterminowych Relation of current assets reduced for inventories for short-term liabilities							
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo Agriculture, hunting and forestry	1,34	1,36	1,33	1,82	1,68	1,64	1,70
Przemysł, w tym: Industry, in it:	0,68	0,69	0,72	0,69	0,82	0,91	1,01
górnictwo i kopalnictwo mining and quarrying	0,34	0,34	0,41	0,33	0,72	0,92	0,96
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	0,72	0,73	0,72	0,71	0,78	0,89	0,96
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę electricity, gas and water supply	0,86	0,81	1,02	0,98	1,13	1,06	1,37
Budownictwo Construction	1,07	1,04	1,02	1,02	1,07	1,13	1,19
Handel i naprawy Trade and repair	0,71	0,70	0,70	0,68	0,73	0,76	0,81
Ogółem – Total	0,81	0,82	0,82	0,77	0,85	0,94	1,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie Roczników statystycznych [2000-2005].
Source: own study on the basis of Statistical Yearbooks [2000-2005].

Różnice są zauważalne również w odniesieniu do zobowiązań bieżących. Największą rangę mają one w górnictwie i kopalnictwie, w którym w latach 1999-2005 stanowiły 33-86% kapitału³. Wysoka relacja zobowiązań charakteryzuje również takie branże, jak: handel (51-59%), budownictwo (45-55%) oraz przetwórstwo przemysłowe (37-45%), natomiast wyraźnie niższa – rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo (12-17%) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię, gaz i wodę (16-19%). Rozpatrywane charakterystyki branżowe przekładają się w konsekwencji na dość zróżnicowane poziomy relacji majątkowo-kapitałowych, które stanowią indykatory płynności finansowej. Z danych zawartych w tabeli 3 wynika, że w badanych latach najwyższym poziomem płynności bieżącej wyróżniała się działalność w sferze rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa (1,94-2,91) oraz branża budowlana (1,25-1,41), najniższym – górnictwo i kopalnictwo (0,40-1,20), a w pozostałych branżach kształtowała się na zbliżonym do przeciętnego poziomie.

³ Tak duża zmienność wynika przede wszystkim ze zróżnicowanego stopnia ingerencji państwa z powodu na ogół złej kondycji finansowej w sektorze górnictwa, często ratowanej poprzez umarzanie długu wobec Skarbu Państwa.

Jednak zasadnicze różnice występują przy bardziej rygorystycznym podejściu do płynności, za pomocą wskaźnika szybkiego, w którego konstrukcji nie uwzględnia się zapasów. W tym przypadku rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo oraz budownictwo wraz z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię, gaz i wodę utrzymują nadal relatywnie wysoki poziom płynności, natomiast pozostałe branże generują w tym zakresie zdecydowanie negatywne oceny. Płynność szybka jest bowiem w nich na ogół znacząco niższa od jedności, w tym szczególnie w górnictwie i kopalnictwie (0,34-0,96), przetwórstwie przemysłowym (0,71-0,96) i handlu (0,68-0,81).

Analizując dane można również dostrzec tendencję poprawy płynności finansowej, zarówno w zbiorowości ogółem, jak i poszczególnych branżach. Oznacza to, że wraz z wstąpieniem do UE przedsiębiorstwa zaczęły podchodzić do ryzyka płynności finansowej bardziej rygorystycznie.

W omawianej problematyce trudno nie uwzględnić także innych przekrojów analitycznych, które z punktu widzenia funkcjonowania gospodarki rynkowej mają istotne znaczenie. Jest więc uzasadnione spojrzenie na problem kształtowania się analizowanych relacji majątkowo-kapitałowych również w układzie form własności, form prawnych oraz według liczby zatrudnionych w przedsiębiorstwie. Dane zawarte w tabeli 4 dostarczają informacji na temat.

Tabela 4. Udział aktywów obrotowych i zobowiązań krótkoterminowych w sumie bilansowej przedsiębiorstw w Polsce oraz ich relacje według formy własności, formy prawnej i liczby zatrudnionych w latach 2004-2005

Table 4. The participation of current assets and current liabilities in the balance sheet total of enterprises in Poland and their relations according to the form of the ownership, the legal form and the number of employed in 2004-2005

Wyszczególnienie Specification	Udział w sumie bilansowej The participation in the balance sheet total (%)				Relacja aktywów obrotowych do zobowiązań krótko- terminowych Relation of current assets for short-term liabilities		Relacja aktywów obrotowych pomniejszo- nych o zapasy do zobowiązań krótkotermi- nowych Relation of current assets reduced for inventories for short-term liabilities	
	aktywów obro- towych of current assets		zobowiązań krótko- terminowych of short-term liabilities					
	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Według formy własności – According to the form of the ownership								
Sektor publiczny Public sector	26,4	28,0	22,2	18,6	1,22	1,55	0,94	1,23
Sektor prywatny Private sector	42,6	43,3	33,0	32,5	1,31	1,35	0,91	0,95
Według formy prawnej – According to legal form								
Spółki akcyjne Joint stock companies	34,1	34,9	27,8	25,9	1,23	1,35	0,93	1,03
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Limited-liability companies	47,8	48,6	37,6	36,1	1,27	1,35	0,92	0,99

Tabela 4 – cd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Spółdzielnie Cooperatives	10,6	11,0	7,1	7,2	1,50	1,53	1,20	1,23
Przedsiębiorstwa państwowe i pań- stwowe jednostki organizacyjne State owned enter- prises and state organ- izational units	33,3	31,4	22,3	18,8	1,50	1,67	1,35	1,45
Bez szczególnej formy prawnej Without particular legal form	57,3	57,8	43,6	40,7	1,31	1,42	0,82	0,91
Pozostałe formy prawne Other legal form	65,7	64,1	49,1	46,5	1,34	1,38	0,85	0,92
Według liczby zatrudnionych – According to number of paid employees								
Do 49 osób To 49 persons	43,1	44,7	37,1	33,5	1,16	1,33	0,84	0,98
50-249 osób 50-249 persons	41,8	43,2	32,1	32,6	1,31	1,33	0,94	0,98
Powyżej 249 osób Over 249 persons	35,3	36,2	27,4	26,0	1,29	1,39	0,97	1,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bilansowych wyników... [2004-2005].
Source: own study on the basis Bilansowe wyniki... [2004-2005].

Pierwszy wniosek, nasuwający się z ich analizy, dotyczy kierunku zmian badanych relacji. Można zauważyć, że większość wyodrębnionych grup przedsiębiorstw zwiększyła udział majątku obrotowego w aktywach (poza przedsiębiorstwami państwowymi i pozostałymi formami prawnymi), zmniejszając jednocześnie udział zobowiązań bieżących w pasywach. Zmiany te nie były wprawdzie silne, nie mniej znalazły swoje przełożenie w istotnym wzroście płynności bieżącej i szybkiej. Jednak zbieżność z tendencją ogólną nie zatarła dość wyraźnych różnic w poziomach relacji majątkowo-kapitałowych w układzie poszczególnych przekrojów. Badania wskazują, że sektor publiczny wyróżnia się w stosunku do sektora prywatnego mniejszym udziałem aktywów obrotowych i kapitału krótkoterminowego w sumie bilansowej i generuje przy tym pozytywniejsze oceny płynności bieżącej i szybkiej. Z kolei w układzie form prawnych można wyróżnić w zasadzie dwie dość wyraźnie różniące się grupy przedsiębiorstw. Pierwszą z nich tworzą spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wraz z przedsiębiorstwami bez szczególnej formy prawnej oraz z pozostałymi formami prawnymi. Wyróżniają się one znacząco większym udziałem majątku obrotowego (48,6-64,1%) i zobowiązań krótkoterminowych (36,1-46,5%) w sumie bilansowej, zarówno w odniesieniu do pozostałych typów własności, jak i gospodarki ogółem.

Ten układ relacji majątku i kapitału generuje pozytywne oceny płynności bieżącej, ale zdecydowanie mniej korzystne płynności szybkiej, co wskazuje na silne zdeterminowanie aktywów obrotowych zapasami w tego typu przedsiębiorstwach. W układzie rozpatrywanych form własności na podkreślenie zasługują analizowane relacje w sektorze spółdzielczym. Z tym rodzajem własności wiąże się relatywnie wysoki poziom płynności bieżącej (1,50-1,53) i szybkiej (1,20-1,23), który jest uzyskiwany przy bardzo niskim stopniu zaangażowania majątku obrotowego (10,6-11,0%) i kapitałów krótkoterminowych (7,1-7,2%).

Ostatnim kryterium porównań jest liczba zatrudnionych. Analiza danych zawartych w tabeli 4 wskazuje na to, że większe różnice w badanych parametrach finansowych są widoczne przy porównaniu przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 249 osób z pozostałymi. Można jednak stwierdzić, że im większa liczba zatrudnionych, tym mniejszy udział aktywów i zobowiązań bieżących w sumie bilansowej oraz relatywnie wyższa płynność finansowa.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Analiza wybranych aspektów płynności finansowej przedsiębiorstw pozwala na wysunięcie następujących wniosków:

1. Poziom płynności finansowej polskich przedsiębiorstw nabiera stałej tendencji wzrostowej. Nasiliła się ona wyraźnie w momencie wejścia do UE i ogólnie jest wypadkową zwiększającego się udziału majątku obrotowego i redukcji udziału zobowiązań bieżących w sumie bilansowej. W tym zakresie są zauważalne znaczące różnice na poszczególnych poziomach klasyfikacji działalności, jednak nie podważają one faktu, że przedsiębiorstwa w Polsce zaczęły podchodzić do ryzyka płynności finansowej bardziej rygorystycznie.
2. Obecnie polskie firmy charakteryzują się zbliżonym do strefy euro i podobnym do gospodarki Japonii udziałem aktywów i zobowiązań bieżących w sumie bilansowej, co w konsekwencji przekłada się na porównywalny i bezpieczny poziom płynności. Nieco inaczej kształtują się jednak te relacje majątkowo-kapitałowe w porównaniu z USA. Przedsiębiorstwa amerykańskie mają wprawdzie podobny poziom płynności, nie mniej jest on uzyskiwany przy wyraźnie mniejszym wkładzie majątku obrotowego i kapitału bieżącego. Oznacza to, że w ich działalności podstawowe znaczenie ma kapitał stały, a zarządzanie kapitałem obrotowym jest efektywniejsze.

LITERATURA

- Bilansowe wyniki podmiotów gospodarczych. 2004-2005. GUS, Warszawa. www.stat.gov.pl.
Corporate finance in the euro area. Including background material. 2007. Occasional paper series 63/2007, Task Force of the Monetary Policy Committee of the European System of Central Banks, European Central Bank.
Roczniki statystyczne. 2000-2006. GUS, Warszawa.
Wędzki D., 2003. Strategie płynności finansowej przedsiębiorstwa. Ofic. Ekon., Kraków.

Wojciechowska U., 2001. Płynność finansowa polskich przedsiębiorstw w okresie transformacji gospodarki. Aspekty makroekonomiczne i mikroekonomiczne. SGH, Warszawa.

SECTOR DIVERSIFYING THE FINANCIAL LIQUIDITY OF ENTERPRISES IN POLAND

Summary. The article presents the diversification of financial liquidity in the enterprises in Polish. Analysis of liquidity was taken on the basis of data GUS according to sectors of the economy and the section of the industrial processing. The research showed, that the level of the financial liquidity of Polish enterprises is gaining a permanent upturn. This tendency intensified clearly in the moment of the entry to the EU and generally it is a resultant of the growing participation of current assets and of the reduction in the share of current liabilities in the balance sheet total.

Key words: financial liquidity, enterprises, current assets, current liabilities

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 26.01.2008

Do cytowania – For citation: Bieniasz A., Golaś Z., 2008. Sektorowe zróżnicowanie płynności finansowej przedsiębiorstw w Polsce. J. Agribus. Rural Dev. 2(8), 13-24.